

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania G. S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Opolu
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 17
listopada 2025 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego we
Wrocławiu
z dnia 5 czerwca 2024 r., sygn. akt III AUa 1254/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz G. S. 240 (dwieście czterdzieści) złotych z odsetkami z art. 98 § 1¹ Kodeksu postępowania cywilnego tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z 5 czerwca 2024 r. oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 11 października 2023 r. zmieniającego zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Opolu z dnia 29 grudnia 2022 r., w ten sposób, że przyznał G. S. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od dnia 3 października 2023 r. do dnia 3 października 2024 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wywiódł skargę kasacyjną od powyższego orzeczenia, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. W podstawach skargi kasacyjnej powołał się na zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego, a mianowicie: art. 476 § 2 pkt 1 i art. 477¹⁴ § 4 k.p.c. przez ich niezastosowanie i wykroczenie przez sąd poza zakres zaskarżonej decyzji przez ustalenie stanu zdrowia wnioskodawcy na datę o ponad rok późniejszą niż data złożenia wniosku i uznanie zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za wadliwą, a także naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 57 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 12 ust. 1 i ust. 3, art. 14 ust. 1, art. 100 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (aktualnie tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r. poz. 1631 ze zm.) przez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że wnioskodawca winien łącznie spełniać przesłanki do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy na inną datę niż data złożenia wniosku (względnie data wydania decyzji) i przyznanie świadczenia po zakończeniu pełnego okresu świadczenia rehabilitacyjnego (w sytuacji, gdy wnioski o te dwa konkurencyjne świadczenia zostały złożone praktycznie równolegle).

Mając powyższe na uwadze, organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i jego zmianę przez uwzględnienie w całości apelacji organu rentowego i oddalenie odwołania wnioskodawcy, a także o zasądzenie kosztów postępowania na rzecz organu rentowego według norm przepisanych.

Organ rentowy wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego, a przedstawione w pytaniu: „Czy spełnienie warunków do przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy może być oceniane przez sąd na inną (późniejszą) datę niż w postępowaniu przed organem rentowym, w szczególności czy biegły sądowy lekarz może oceniać stan zdrowia wnioskodawcy na późniejszą datę niż data złożenia wniosku (względnie data wydania decyzji)?”. Zdaniem organu rentowego, sąd może zmienić decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych tylko wówczas, gdy jest ona wadliwa, nie może natomiast zastępować organu kompetentnego do jej wydania i we własnym

zakresie ustalać prawa do świadczenia, dlatego ujawniona w trakcie postępowania sądowego zmiana w ramach stanu zdrowia ubezpieczonego, jako przesłanka niezdolności do pracy warunkująca prawo do renty, nie może prowadzić do uznania kontrolowanej decyzji za wadliwą i do jej zmiany.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną odwołujący się wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania. Skarga kasacyjna jako szczególny środek zaskarżenia służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, że w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juredycznej argumentacji, że istnieje publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 listopada 2022 r., II USK 679/21, LEX nr 3549528; 18 września 2024 r., II USK 116/24, LEX nr 3774113). Zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c. strona wnosząca skargę kasacyjną powinna sformułować w niej wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz ze stosownym uzasadnieniem, wykazując, że zachodzi jedna z przesłanek przedsądu wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje: istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Oceniając skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, Sąd Najwyższy zważył, że skarżący oparł skargę na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., jednakże przesłanka ta nie została spełniona. Zgodnie z ugruntowaną wykładnią przyjętą w orzecznictwie i literaturze, zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania, którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. Powołując w podstawie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, przesłankę jej przyjęcia w postaci istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią juretryczną argumentację. Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący na bazie sformułowanego zagadnienia ze wskazaniem argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen (postanowienia Sądu Najwyższego z: 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691; 19 kwietnia 2023 r., II USK 208/22, LEX nr 3582485; 9 października 2024 r., I PSK 46/24, LEX nr 3778876). Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego z: 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51; 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729; 10 stycznia 2024 r., III PSK 6/23, LEX nr 3652236). Przez istotne zagadnienie prawne, na które powołuje się skarżący, należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, czyli jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych, podobnych spraw. Równocześnie, chodzi o zagadnienie, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla

rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostające w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Musi więc pozostawać w związku ze sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z: 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; 16 września 2021 r., II USK 257/21, LEX nr 3244497; 3 lipca 2024 r., III PSK 126/23, LEX nr 3732398; 9 października 2024 r., I USK 68/24, LEX nr 3778875; 24 kwietnia 2025 r., I CSK 1454/24, LEX nr 3855379; T. Wiśniewski (w:) D. Dończyk, J. Iwulski, G. Jędrejek, I. Koper, G. Misiurek, M. Orecki, P. Pogonowski, S. Sołtysik, D. Zawistowski, T. Zembrzusi, T. Wiśniewski, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Artykuły 367–505(39), Warszawa 2021, art. 398⁹; M. Manowska (w:) A. Adamczuk, P. Pruś, M. Radwan, M. Sieńko, E. Stefańska, M. Manowska, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom I. Art. 1-477¹⁶, Warszawa 2022, art. 398⁹).

Skarżący nie wykazał, by sformułowane przez niego zagadnienie miało zasadnicze odniesienie do przedmiotowej sprawy, a jego rozstrzygnięcie było konieczne dla jej wyjaśnienia, a więc, że pozostaje w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez Sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) i także w związku z podstawą prawną wydania zaskarżonego wyroku. Tak przedstawione zagadnienie nie pozostaje w związku ze sprawą. Należy przypomnieć, że przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie, czy wnioskodawcy przysługuje prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy. Postępowanie sądowe zostało zainicjowane odwołaniem G. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 grudnia 2022 r. odmawiającej wnioskodawcy prawa do spornego świadczenia wobec stwierdzenia, że wnioskodawca nie jest osobą niezdolną do pracy. W sądowym postępowaniu odwoławczym Sąd pierwszej instancji poddał weryfikacji przesłankę niezdolności wnioskodawcy do pracy, powołując na tę okoliczność dowód z opinii biegłych. W sporządzonych opiniach z dnia 19 maja 2023 r. i 7 sierpnia 2023 r. biegli sądowi: psychiatra B. I. oraz psycholog dr J. D., rozpoznając u wnioskodawcy liczne schorzenia, stwierdziły, że wnioskodawca jest częściowo niezdolny do pracy od 6

października 2022 r. do dnia 3 października 2024 r. (karta 20 i karta 42 akt sprawy). Sąd Apelacyjny podzielił ocenę Sądu pierwszej instancji, iż wnioskodawca jest częściowo niezdolny do pracy zarobkowej zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami oraz wykształceniem. Stwierdził, że skoro do dnia 2 października 2023 r. wnioskodawca pobierał świadczenie rehabilitacyjne, to świadczenie rentowe z tytułu częściowej niezdolności do pracy może być wnioskodawcy przyznane na okres od dnia 3 października 2023 r. do dnia 3 października 2024 r. Przyznanie wnioskodawcy prawa do spornego świadczenia od dnia 3 października 2023 r. to jest od daty zaprzestania pobierania świadczenia rehabilitacyjnego, jest rozstrzygnięciem prawidłowym. Skarżący pomija, że przedmiotem tego postępowania było ustalenie, czy i w jakim stopniu wnioskodawca jest niezdolny do pracy i - jak już wyżej wyjaśniono - Sąd Okręgowy prawidłowo kierował się wskazaniem biegłych co do oceny stopnia, jak i przewidywanego okresu tej niezdolności, którzy zgodnie stwierdzili, że wnioskodawca jest częściowo niezdolny do pracy od 3 października 2022 r. na okres dwóch lat, a więc oceniając stan zdrowia wnioskodawcy na dzień wydania zaskarżonej decyzji (29 grudnia 2022 r.).

Niezgodność pomiędzy datą orzeczonej niezdolności a datą przyznania świadczenia rentowego na rzecz wnioskodawcy wynika z zastosowania przez Sąd orzekający przepisu art. 100 ust. 1 w związku z ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach. W orzecznictwie przyjmuje się jednolicie, że moment nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy określa art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej ustanawiający generalną zasadę, zgodnie z którą prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Nabycie prawa do świadczenia następuje więc *ex lege* i co do zasady nie jest uzależnione ani od złożenia przez ubezpieczonego stosownego wniosku, ani też od ustalenia (potwierdzenia) tego prawa decyzją organu rentowego, która ma jedynie charakter deklaratoryjny. Wprawdzie prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia (art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach), to jeżeli ubezpieczony pobiera zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne lub wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy wypłacane na podstawie Kodeksu pracy, prawo do renty powstaje z dniem

zaprzestania pobierania tych świadczeń (ust. 2 tego przepisu). Przepis art. 100 ust. 2 wyraźnie modyfikuje zasadę sformułowaną w art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach, co oznacza, że pobieranie świadczeń wymienionych w ust. 2 *de facto* zmienia czas powstania prawa do świadczeń - zostaje on przesunięty. Z art. 100 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach jednoznacznie wynika, że prawo do świadczenia rentowego nabywa się dopiero po ustaniu pobierania wskazanych tam świadczeń. A zatem, jeżeli w dniu spełnienia wszystkich warunków do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy osoba uprawniona pobiera zasiłek chorobowy lub inne świadczenie za czas niezdolności do pracy, to ustalone prawo do emerytury lub renty powstaje i może być realizowane z dniem zaprzestania pobierania świadczeń krótkoterminowych (wyroki Sądu Najwyższego z: 7 kwietnia 2011 r., I UK 352/10, LEX nr 863945; 8 czerwca 2010 r., I UK 16/10, LEX nr 607441; 15 marca 2018 r., I UK 209/17, LEX nr 2486210; 15 marca 2022 r., II USKP 141/21, LEX nr 3410856). Zasadą prawa ubezpieczeń społecznych jest przy tym niedopuszczalność równoczesnego pobierania dwóch zbiegających się (konkurencyjnych lub wyłączających się) świadczeń z ubezpieczenia społecznego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej (wyroki Sądu Najwyższego z: 31 marca 2000 r., II UKN 458/99, OSNP 2001, nr 18, poz. 565; 3 grudnia 2003 r., I PK 81/03, OSNP 2004, nr 21, poz. 565; 29 sierpnia 2017 r., I UK 331/16, LEX nr 2389587; 19 czerwca 2024 r., I USKP 95/23, LEX nr 3727738).

Skarżący nie zdołał wykazać, że wniesiona skarga kasacyjna zasługuje na przyjęcie jej do rozpoznania. Należy zauważyć, że o istocie zagadnienia prawnego decyduje problem prawny ważny dla rozwoju prawa związany z wykładnią, która wymaga pogłębionej analizy prawnej, a ta zależność nie została wykazana na kanwie niniejszej sprawy. W konsekwencji formułując zagadnienie, które nie stanowi problemu dla rozstrzygnięcia przedmiotu sporu, skarżący nie spełnił warunku koniecznego do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wobec powyższego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, uznając, że odwołujący się nie wykazał istnienia powołanej przesłanki przedsądu. O kosztach postępowania orzeczono stosownie do art. 98 § 1, 98 § 1¹, 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. oraz § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października

2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935 ze zm.).

(J.K.)

[a.ł]